

Fejér Ilona hitoktató és Fazakas Edit tanítónő műsorral tette felejthetlenné az ünnepet. 12 gyermek szavalattal, énekszóval, valamint furulyán előadott dalokkal kedveskedett. Az oltáregylet nevében dr. Simon Istvánné Lázár Piroska köszönte a jó Istennek, hogy szülők, hívek, valamint vállalatok és nem utolsósorban az Erdélyi Örmény Gyökerek - dr. Issekutz Sarolta - elnöknője jóvoltából sikerült megrendezni a XX. század utolsó angyaljárását.

Örömmel és ragyogó szemekkel vették át gyermekeink az angyal-hozta csomagot, és hangos köszönettel viszonzták.

Kérjük a jó Istent, hogy a harmadik évezredben adja meg nekünk, hogy e gyermeknemzedék világító fáklyája legyen magyar nemzetünknek.

Gyergyószentmiklós 2000. január 3.

Dr. Simon Istvánné
az Oltáregylet elnöknője

*****

„Légy üdvözölve, szent karácsony!”

A találkozó végülis hagyományosan kedves, meleg, emberi hangulatú volt, bár meglepő személyek meglepő megjelenésével kezdődött. Ennek következtében annyiban a hagyományoktól eltérően nyitotta meg Issekutz Sarolta a Fővárosi Örmény Klub karácsonyi, ünnepi estjét december 16-án, hogy köszöntő szavaiba kényszerült beleszőni a következő mondatot is: "Szeretettel köszöntök mindenkit, bár van közöttünk olyan is, akit nem hívtunk, mégis 'megtisztelt' jelenlétével, pedig a legtöbbet ő tette azért, hogy ez a klub ne működhessen, hogy az EÖGYKE megszűnjön, hogy ne valósulhasson meg az, hogy a Magyarországon mintegy 15 ezer főt számláló magyarörménység, mi, ti valamennyien végre méltó keretet tudjunk találni magunknak, együtt tudjunk lenni, a kultúránkat, az Erdélyből származó magyarörménység kultúráját tudjuk ápolni, hagyományait őrizni és átadni utódainknak."

Végül azonban "magunk" maradtunk.

Az esten jelen volt Gyergyószentmiklós város négytagú küldöttsége (Málnási Csaba, Zakariás László és Buslig Gyula, a polgármester, Pál Árpád vezetésével), a budapesti V. kerület alpolgármestere, dr. Bartal Sándor úr, valamint a kolozsvári Armenia Örmény-Magyar Baráti Társaság (az EÖGYKE társzervezete) elnöknője, B. Kovács Júlia. Miután Issekutz Sarolta elnökasszony üdvözölte őket, megnyitójához hozzátette: "Szeretettel köszöntök mindenkit, aki békével, szeretettel, egymás iránti tisztelettel kíván élni, betartva keresztény erkölcsi normáinkat, és ezt nemcsak mondja, hanem teszi is."

Először a Nemes furulya-kvartett zenéjében gyönyörködhettünk, majd következett az est talán legfontosabb része.

Szongoth Gábor beszélt a "Szongott Kristóf-díj" alapításáról (a díjról lásd 1999 decemberi számunkat), néhány szót szólt Szongott Kristófról, aki nagyos sokat tett az erdélyi örmény tudat és kultúra megőrzéséért, anélkül, hogy anyagi-pénzügyi erő lett volna mögötte. Mint Szongoth Gábor hangsúlyozta: "csak nagyon sok tudás és szorgalom".

Ezután elmondta, hogy a Szongott Kristóf díj egy 13 centiméteres bronzplakett, Törös Gábor tordai származású, nagybányai szobrászművész alkotása. Az alapítók döntése szerint minden évben csak két díjat adnak át, mert nem a nagy szám a fontos, a díjazottak élők és elhunytak lehetnek.

Az első díjat - poszthumusz - P. Fogolyán Miklós Lukács kapta. Laudálását Issekutz Saroltától hallhattuk: 1927-ben, Budapesten született, 1999. április 7-én, Olaszországban halt meg. Mechitarista szerzetes volt, Gyergyószentmiklós örmény-katolikus plébánosa. Büszkén mondhatjuk, hogy az Erdélyi Örmény Gyökerek alapító tagja. Majdnem ötven évet töltött Szent Lázár szigetén a mechitarista kolostorban. Két alkalommal szakította meg az ottartózkodását: két évet Konstantinápolyban töltött, egy évet Beirutban, kiküldetésben. Tulajdonképpen 1939-ben ösztöndíjat nyert a velencei örmény római katolikus szerzetesrendbe és így maradt ott, szerzetesként. Már 74-ben, amikor Gyergyószentmiklóson megüresedett az örmény katolikus plébánosi státusz, kérvényezte, hogy odakerülhessen. Ez a terve csak 1991-ben sikerült, attól kezdve azonban nagy lendülettel látott hozzá Gyergyószentmiklós örmény katolikus közösségének felrészéhez.

A díjat (a plakettet és oklevelet) az elhunyt testvére, Fogolyán Rózsa vette át Szongoth Margit (mint a

Szongoth-család képviselője), *Szongoth Gábor* (mint a Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása elnökhelyettese) és *dr. Issekutz Sarolta* (mint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke) kezéből.

Következett az élőnek odaítélt díj átadása, a laudálást ezúttal *Várady Mária* színművésznő végezte, *Vákár Tibor*ról szóló szavaival:

"Én 1908-ban születtem, édesapám, mikor megszülettem május 14-én, pólyával együtt a feje tetejére tett, hogy: fiam van!" És minden itt dőlt el, hogy megszületett, hogy Gyergyószentmiklós tiszta levegőjét szívta akkor, amikor Vákár Tibor nyolc éves koráig egyénisége kialakult. Az 1918-as menekülés, később a kiutasítás a kamasszá serdült fiút úgy megsebezte, hogy életének minden percében bizonyítani akart. Ugyanis, mikor a budapesti reáltanoda hetedik osztályába beiratkozott, leendő osztályfőnöke így fogadta: Mi az, te jöttment?

Alig másfél év múlva országos rajzverseny díjazottja lett.

A laudálásban elhangzott, hogy Vákár Tibor a Műegyetem építész-kara mellett a Képzőművészeti Főiskola festő-szakát is elvégezte. Örmény származása és magyar kulturális identitása - ez a kettős lelki kötődés - határozta meg termékeny életét. Vákár Tibor tizenegyszer vált állástalanná az elmúlt rendszerben, hiszen mindig ki merte mondani az igazságot. Azt, hogy a II. világháború után újjáépített Lánchídon láthattuk a diktatúra éveiben is az (igazi) magyar címet, Vákár Tibor bátor kiállásának és örmény fufangjának köszönhető. Várady művésznő beszélt a grafikus-festőművész Vákár Tiborról is, aki brassói havasokról készült képeivel Párizsban nemzetközi elismerést aratott és akadémiai tagságot nyert.

Olyan felelősséggel éli életét, mintha Isten előtt mindenről neki kellene majd számot adnia - mondotta a laudáló előadó és fölemlítette, hogy Vákár Tibor az új, magyar köztársaság Házelnökéhez, Szabad Györgyhöz írott - levelében nemcsak a parlamentben kötelező viselkedés és öltözködés kérdéseiről írt, de levelét így fejezte be: "A keresztény Magyarország esküje azzal a súlyos mondattal végeztessék be: Isten engem úgy segéljen!"

A díjat ezúttal is Szongoth Margit, Szongoth Gábor és dr. Issekutz Sarolta adta át - hozzá kell tennünk (ezt Issekutz Sarolta meg is tette), hogy az oklevélen szereplő díszpecsét, az EÖGYKE emblémája, mely lapunk emblémája is, azaz a gyergyószentmiklósi örmény katolikus templom rajza - a díjazott Vákár Tibor műve.

A következő esemény a gyergyószentmiklósi polgármester, *Pál Árpád* felszólalása volt, amely csodálatos "rendhagyással" kezdődött. Az erdélyi város közjogi méltósága felszólalását azzal kezdte, hogy... énekelt. „Elindultam szép hazámból, híres, szép Erdélyországból! Visszanéztem fél utambúl, szememből a könny kicsordult...”

A polgármester úr egyebek között a következőket mondta:

- Számomra fontos, és ezért is kezdtem énekkel a felszólalásomat: számomra annyira megható, hogy két kisebbség, többségi anyaországban található. Ezt valahogy olyan nehéz... ha úgy tetszik, "megemészteni"... engedjék meg, hogy így fogalmazzak, de Vákár Tibi bácsi családja, és a nagyon sok örmény, aki Gyergyószentmiklóson él, hozzájárult ahhoz, hogy városunk ismertté váljon, nevét öregbítették, ezért a hivatal, a testület, a város és a magam nevében hálámat tudom itt kifejezni. És kívánom a Jóistentől, hogy adjon Tibi bácsinak egészséget, és hogy még eljöhessen Gyergyószentmiklóstra.

A polgármester fölemlítette, hogy városa fejlődésére rányomta bélyegét az örmény közösség munkássága. Igazi örökség, hagyomány és hagyaték Gyergyószentmiklós számára a Vákárok, Zárugok, Lázárok, Miklósiak tevékenysége. Két közösséget - mondotta Pál Árpád - a gyergyói római katolikus magyarokat és örménykatolikusokat egyé kovácsolt a kisebbségi sors, a csata, amelyet a két közösségnek közösen kellett megvívnia.

- Tibi bácsi és korosztálya, akiket gyerekkorukban nem tudott megfertőzni a szocializmus, ők hagyták ránk az igazi közösséget. Engedje meg, hogy a Gyergyószentmiklós önkormányzata által adományozott díszpolgári címről szóló oklevelet átadjam, a velejáró 4 millió lej honoráriummal.

Az ünnepelt versidézzel válaszolt (bár ő maga csak "nótának" nevezte):

-Nem akar itt tavaszodni?

Nem lesz vége sohasem a télnek?

E hóleplet meg kell szokni,

jó lesz az majd fehér szemfedőnek.

Földre hulló, piros rózsza
lesz a hóban a kiomló vérem,
s merre járok bujdokolva,
piros rózsza nyíl a hóban,
valahol, a csíki határszélen.

- Az, hogy ilyen megtiszteltetésben van részem, nemcsak felejthetetlen, hanem szinte hihetetlen is - fejezte be Vákár Tibor úr válaszát.

További ajándék volt az ünnepelt részére, hogy Várady Mária elmondta Arany János Epilógus című versét, majd ismét a *Nemes furulya-kvartett* szép zenéje, illetve Fogolyán Kristóf előadásában a fiatal művész saját szerzeményei következtek.

A műsort a *Szervátiusz-együttes* (Szervátiusz Klára, Lilla, Orsolya és Domokos) verses-zenés, karácsonyi összeállítása, valamint a dr. Kilián Istvánné tanárnő által vezetett 28 tagú gyermek-színjátszó csoport (Szent Család Plébánia) pásztorjátéka zárta. (A betlehemi pásztorjáték díszítő- és jelmeztervezője Wertán Zsoltné.) Kilián tanárnő érdekes előadással vezette be: a magyarországi betlehemi játékok múltjáról, arról, hogyan alakult ki a nagyméretű, templomokban előadott misztériumjátékokból a házakat sorra járó, népivé váló betlehemes játék.

Issekutz Sarolta a Klub háziasszonyaként ajándékkal kedveskedett a szereplő gyermekeknek és felnőtteknek, majd a különböző városok és szervezetek jelenlévő képviselőinek, a műsor minden fellépőjének, végül az est valamennyi vendégének.

(Az apró ajándék a nagyszüleink által sokat emlegetett, karácsonyi örmény édesség, a dalauzi volt.)

- Szongott Kristóf Szamosújváron működött a múlt század közepén, Sarolta pedig itt működik, Budapesttől a legutolsó örmény faluig - mondotta zárszavában Szongoth Gábor, amikor átadta a virágcsokrot a Klub háziasszonyának.

Az igazán családi és ünnepi hangulat méltó befejezése volt a záró pillanat.

Ekkor ugyanis a Magyarok Házának első emeletén a terem nótába kezdett:

- Légy üdvözölve, szent karácsony! - énekelték a jelenlévők közül mindazok, akik énekelni tudtak, a gyergyószentmiklósi polgármester, Pál Árpád vezetésével.

*****

Szamosújvár 1999. november 20-21

Lapunk decemberi számában igyekeztünk röviden bemutatni mindazt, ami a szamosújvári konferencián történt. Egy ilyen esemény azonban - már csak tudományos rangjánál fogva is - nem férhetett egyetlen lapszám kereteibe. Most a konferencia további anyagait, a hozzá kapcsolódó visszhangot idézzük fel. Elsőként következzen a záró ülésen felszólaló *Mircea Sucháreanu* úr beszéde, amely - lévén "külső" résztvevő értékes hozzászólása - különösen figyelemre méltó, mert arról tanúskodik, hogy a tisztességes szándék és tevékenység értelmes, becsületes visszhangra talál a gondolkodó emberek között.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Mindenekelőtt szíves elnézésüket kérem, hogy mindazt, amit gondolatban már megfogalmaztam és szeretnék elmondani, nem tudom magyarul közölni Önökkel. Ezért kérem azokat, akik magyarországi vendégeink mellett ülnek, vállalják el a fordító szerepét.

Ilyen bevezető után sokan Önök közül - jogosan - feltehetik a kérdést, tulajdonképpen mit keresek itt, ezen a gyakorlatilag szűkkörű találkozáson, az erdélyi örmények, pontosabban a magyar kultúrán felnőtt, örmény gyökerekkel, múlttal rendelkezők konferenciáján.

A Pro Európa Liga titkára vagyok, ezt a szervezetet képviselem itt, a teremben. Szervezetünk 10 évvel ezelőtt alakult, az akkori változások forrágában és Románia első, olyan civil szervezetei közé tartozik,